

Betere toegang tot grondrechten voor staatlozen

Staatloosheid in Europa en in België

Staatloosheid is een juridische anomalie die meer dan een half miljoen mensen in Europa treft. Het recht op een nationaliteit is gebaseerd op het principe dat niemand “staat-loos” mag blijven. Een gebrek aan nationaliteit belemmert immers de toegang tot de meest fundamentele mensenrechten. In België werden begin 2018 officieel 900 personen geregistreerd als staatloos, terwijl er jaarlijks tussen de 10 en 30 nieuwe inschrijvingen worden gedaan. De registratie van staatlozen in de burgerlijke stand is echter vaak ontoereikend en deze cijfers vragen om nuancering. (zie daarover het [advies van Myria aan de Commissie Binnenlandse Zaken](#) van 4 maart 2019)

Ondanks de omvang van het probleem hebben de Europese landen een zeer verschillende aanpak van staatloosheid. Dat betekent dat er momenteel geen consistente, duidelijke of alomvattende aanpak is om mensen zonder nationaliteit te identificeren, te beschermen of burgerschap te verlenen, noch om te voorkomen dat er nieuwe gevallen van staatloosheid ontstaan.

Om een beter zicht te krijgen op de regels die gelden in de verschillende landen heeft ENS, het [Europees netwerk voor staatloosheid](#), een nieuw online-instrument ontwikkeld, de [Statelessness Index](#). Hierin wordt voor het eerst de aanpak van een land geëvalueerd aan de hand van internationale normen. Het maakt tevens een onmiddellijke vergelijking tussen verschillende landen in Europa mogelijk.

Vanaf vandaag zijn de Belgische gegevens beschikbaar op de Statelessness Index die NANSEN, lid van ENS sinds 2018, heeft helpen aanvullen.

Erkende staatlozen hebben steun nodig

Terwijl een nieuw instrument ter beschikking wordt gesteld om de steun aan staatlozen te versterken, willen we de aandacht vestigen op enkele hardnekkige uitdagingen waarmee mensen zonder nationaliteit in België worden geconfronteerd.

De belangrijkste daarvan is dat personen zonder nationaliteit, zelfs wanneer de staatloosheid door een Belgische rechtbank is erkend, geen enkel verblijfsrecht krijgen. Het [Grondwettelijk Hof](#) heeft geoordeeld dat er sprake is van discriminatie tussen erkende vluchtelingen, die een automatisch verblijfsrecht krijgen, en erkende staatlozen, die dat niet krijgen. Zelfs als ze niet in een ander land kunnen verblijven. Dit leidt tot een grote beschermingskloof, omdat het de toegang tot de rechten voorzien in het Verdrag van 1954 uitsluit. Evenzo hebben personen die een aanvraag indienen om in België als staatloze te worden erkend, geen wettelijke status of een tijdelijke verblijfsvergunning voor de duur van de procedure.

In 2014 heeft de Belgische regering zich ertoe verbonden de procedure voor het bepalen van de status te vereenvoudigen en te centraliseren en een verblijfsvergunning aan te bieden aan erkende staatlozen. Hoewel er enige vooruitgang is geboekt met de centralisatie van de procedure, is er geen vooruitgang geboekt met betrekking tot de toekenning van verblijfsvergunningen aan erkende staatlozen.

Dit precaire verblijf vormt een ernstige belemmering voor de toegang tot de grondrechten voor staatlozen. Van toegang tot nuttige informatie over dit statuut en de procedure zelf tot de scholing van de kinderen, de gezondheidszorg, de huisvesting: alles wordt bemoeilijkt, gecompliceerd of tot een minimum beperkt. En toegang tot een nationaliteit voor staatloze kinderen is ook nog een lange weg. **Te veel juridische professionals hebben opgemerkt hoe moeilijk het kan zijn om betrouwbare, nauwkeurige, volledige en actuele informatie te vinden om staatlozen adequaat te helpen bij de toegang tot hun mensenrechten.**

De Statelessness Index zal hen in staat stellen om gemakkelijk toegang te krijgen tot de informatie over de ratificatie door België van internationale instrumenten, gegevens over de staatlozenpopulatie, de bepaling en het statuut van staatlozen, de opsluiting, de preventie en de vermindering van staatloosheid en de rechtspraak en de opleiding. Het benadrukt ook, voor elk onderwerp, de lacunes in de wetgeving en in de uitvoering.

Naast België omvat het indexproject nog 23 andere landen: Oostenrijk, Bulgarije, Frankrijk, Duitsland, Griekenland (binnenkort), Italië, Letland, Malta, de Republiek Moldavië, Nederland, Noord-Macedonië, Noorwegen, Polen, Portugal (binnenkort), Zwitserland, Servië, Slovenië, Spanje, Tsjechië, Oekraïne, Hongarije, het Verenigd Koninkrijk en Cyprus.

Lees hier meer over de [Statelessness Index](#).

Het [Europees netwerk voor staatloosheid](#) (ENS) is een maatschappelijke alliantie van organisaties en individuele deskundigen die zich inzetten voor de aanpak van staatloosheid in Europa. Het ENS heeft meer dan 150 leden in 40 landen en zet zich in om een einde te maken aan de staatloosheid en ervoor te zorgen dat de naar schatting meer dan een half miljoen mensen die in Europa leven zonder nationaliteit, beschermd worden door het internationale recht.

Nieuwe gegevens over België zijn beschikbaar (in het Engels) als onderdeel van de Statelessness Index op <https://index.statelessness.eu/country/belgium>.

Brussel, 5 maart 2020